

Απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου στην Προσφυγή αρ. 2056/2012, Υπόθεση «Fissler GmbH v. Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού»

Αντικείμενο της παρούσας προσφυγής αποτελεί η απόφαση της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού (εφεξής η «*Επιτροπή*»), βάσει της οποίας είχε επιβληθεί στην εταιρεία FISSLER GMBH (εφεξής η «*Αιτήτρια*») πρόστιμο ύψους €112.294 λόγω παράβασης του άρθρου 6(2) του περί Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου, Νόμος 13(I)/2008 (εφεξής ο «*Νόμος*»). Απόφαση Διοικητικού Δικαστηρίου.

Ιστορικό

Η εταιρεία ALPHA ELECTRIC HOUSE (SPYROS THEODOROU) (εφεξής η «*Καταγγέλλουσα*»), υπέβαλε καταγγελία ενώπιον της Επιτροπής εναντίον της Αιτήτριας, ισχυριζόμενη παράβαση του Νόμου, λόγω της επιβολής αυθαίρετων όρων συναλλαγής στη μεταξύ τους συνεργασία. Συγκεκριμένα, η Καταγγέλλουσα ενεργούσε ως αποκλειστικός αντιπρόσωπος των προϊόντων της Αιτήτριας στην Κύπρο και είχε ως πρόθεσή της να πωλήσει σε τρίτους την επιχειρηματική της δραστηριότητα. Ακολούθως, πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις με ενδιαφερόμενες εταιρείες, χωρίς να είχε ενημερωθεί σχετικά η Αιτήτρια. Η εν λόγω έλλειψη συνεργασίας ανάμεσα σε Αιτήτρια και Καταγγέλλουσα οδήγησε στη σύναψη έγγραφης συμφωνίας μεταξύ τους, η οποία και αποτέλεσε αντικείμενο εξέτασης ενώπιον της Επιτροπής.

Η Επιτροπή διαπίστωσε εκ πρώτης όψεως ότι δεν υφίσταται κατάχρηση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης λόγω της αιφνίδιας και αδικαιολόγητης διακοπής των εμπορικών σχέσεων των δύο εταιρειών, αλλά ότι υφίσταται εκ πρώτης όψεως κατάχρηση εκ μέρους της Καταγγέλλουσας λόγω της επιβολής αυθαίρετων όρων συναλλαγής. Ειδικότερα, οι αυθαίρετοι όροι αφορούσαν αφενός τις πρόσθετες υποχρεώσεις που είχαν επιβληθεί στην Καταγγέλλουσα, εν προκειμένω, την επιβολή ορίων πώλησης ανά κατηγορία προϊόντων και υποχρέωση τερματισμού της μεταξύ τους συμφωνίας σε περίπτωση μη ικανοποίησής τους, και αφετέρου την επιβολή ρήτρας μη άσκησης ανταγωνισμού για περίοδο ενός έτους μετά τον τερματισμό της μεταξύ τους συμφωνίας και επιβολή προστίμου σε περίπτωση παράβασης της εν λόγω ρήτρας.

Η Επιτροπή διαπίστωσε παράβαση του άρθρου 6(2) του Νόμου εκ μέρους της Αιτήτριας λόγω της επιβολής των πιο πάνω αυθαίρετων και καταχρηστικών όρων στη συμφωνία της με την καταγγέλλουσα εταιρεία και ως εκ τούτου προχώρησε με την επιβολή διοικητικού προστίμου.

Θέσεις των Εμπλεκομένων Μερών

Ι. ΠΛΑΝΗ ΠΕΡΙ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Η Αιτήτρια ισχυρίστηκε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι προϊόν πλάνης περί τα πράγματα, λόγο του ότι η Επιτροπή δεν είχε διερευνήσει σε βάθος, ως είχε καθήκον να πράξει, ουσιώδη γεγονότα της υπόθεσης. Ειδικότερα, η Αιτήτρια υποστήριξε ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη της την αντισεπταγγελματική στάση και την έλλειψη συνεργασίας εκ μέρους της Καταγγέλλουσας, τονίζοντας ότι η τελευταία είχε ενημερώσει την Αιτήτρια περί της πρόθεσής της να πωλήσει την επιχείρησή της μόνο και όταν είχε ήδη συναντηθεί με δύο ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, η

Αιτήτρια προέβαλε τον ισχυρισμό ότι, λανθασμένα η Επιτροπή είχε διαπιστώσει ότι η Καταγγέλλουσα ενεργούσε ως εμπορικός της αντιπρόσωπος. Εν αντιθέσει, η Καταγγέλλουσα είχε θέση αποκλειστικού αντιπροσώπου της Αιτήτριας, με αποτέλεσμα η πρώτη να μην είχε το δικαίωμα να αποφασίσει μόνη της αναφορικά με το ποια επιχείρηση θα αναλάμβανε το ρόλο της διανομής των προϊόντων της Αιτήτριας στην Κύπρο. Επιπρόσθετα, η Αιτήτρια υποστήριξε ότι, όχι μόνο δεν είχε προσπαθήσει να τερματίσει τη συνεργασία της με την Καταγγέλλουσα, αλλά εξαρχής έδειξε με τις ενέργειές της, την πρόθεσή της να υποστηρίξει κάθε απόφαση της τελευταίας. Ως εκ τούτου, οι απειλές της Καταγγέλλουσα ότι θα προχωρούσε σε πώληση της επιχείρησής της σε τρίτο πρόσωπο, χωρίς να λάβει υπόψη της τις θέσεις της Αιτήτριας, εξανάγκασε την τελευταία σε σύναψη έγγραφης συμφωνίας και προώθησης νέου επιχειρηματικού πλάνου, ως μέσο προστασίας των δικών της συμφερόντων. Καταλήγοντας, η Αιτήτρια επεσήμανε ότι εσφαλμένα τα εν λόγω γεγονότα δεν είχαν ληφθεί υπόψη της Επιτροπής κατά την εξέταση παράβασης του άρθρου 6(2) του Νόμου.

Εν αντιθέσει, η Επιτροπή υποστήριξε ότι τα όσα πραγματικά περιστατικά προβάλλονται από την Αιτήτρια δε σχετίζονται με το έργο της πρώτης για διερεύνηση παράβασης του άρθρου 6(2) του Νόμου. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι είχε λάβει υπόψη της όλα τα ουσιώδη γεγονότα της παρούσας υπόθεσης που ήταν αναγκαία για να διαπιστωθεί παράβαση, τονίζοντας ότι η επιβολή των αθέμιτων όρων δε μπορούσε να αιτιολογηθεί βάσει της αντιεπαγγελματικής στάσης της Καταγγέλλουσα. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή τόνισε, ότι είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η Καταγγέλλουσα ενεργούσε ως αποκλειστικός διανομέας της Αιτήτριας στην Κύπρο και όχι ως εμπορικός αντιπρόσωπος, ως λανθασμένα αντιλήφθηκε η τελευταία.

Το Δικαστήριο τόνισε ότι η στοιχειοθέτηση παραβίασης της απαγόρευσης της καταχρηστικής εκμετάλλευσης της σχέσης οικονομικής εξάρτησης απαιτεί την απόδειξη των κατωτέρω:

1. Ύπαρξη σχέσης οικονομικής εξάρτησης της καταγγέλλουσας από την Αιτήτρια.
2. Η καταγγέλλουσα να μην έχει υπό τις περιστάσεις άλλη ισοδύναμη εναλλακτική λύση.
3. Η Αιτήτρια να ενεργεί με τρόπο που να συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση της εν λόγω οικονομικής εξάρτησης.

Ακολούθως, το Δικαστήριο εξέτασε το κατά πόσον τα γεγονότα, ως αυτά προβλήθηκαν από την Αιτήτρια, έπρεπε να τύχουν σε βάθος διερεύνησης από την Επιτροπή στα πλαίσια εξαγωγής συμπερασμάτων αναφορικά με την ικανοποίηση των ανωτέρω αναφερόμενων προϋποθέσεων. Αρχικά, το Δικαστήριο τόνισε, ότι το θέμα της αντιεπαγγελματικής και μεμπτής συμπεριφοράς της Καταγγέλλουσα θα έπρεπε να ληφθεί δεόντως υπόψιν από την Επιτροπή, στο ενδεχόμενο που το θέμα σχετιζόταν με καταχρηστική εκμετάλλευση της θέσης οικονομικής εξάρτησης, λόγω αιφνίδιας και αδικαιολόγητης διακοπής μακροχρόνιων εμπορικών σχέσεων. Ωστόσο, όπως σημείωσε το Δικαστήριο, η παρούσα υπόθεση αφορούσε καταχρηστική εκμετάλλευση θέσης οικονομικής εξάρτησης λόγω της επιβολής αυθαίρετων όρων συναλλαγής εκ μέρους της Αιτήτριας προς το σκοπό της συνέχισης της συνεργασίας της με την Καταγγέλλουσα.

Επιπρόσθετα, το Δικαστήριο επεσήμανε ότι το συμπέρασμα περί καταχρηστικής εκμετάλλευσης της σχέσης οικονομικής εξάρτησης είναι αμιγώς αντικειμενικό. Συναφώς, είναι αδιάφορες οι προθέσεις και εν τέλει η συμπεριφορά των εμπλεκομένων μερών.

Καταλήγοντας, το Δικαστήριο απέρριψε τον προβαλλόμενο λόγο ακύρωσης, διαπιστώνοντας ότι το θέμα της στάσης και της συμπεριφοράς της Καταγγέλλουσας διακρίνεται από τη φύση των όρων που είχε η Αιτήτρια επιβάλλει στην πρώτη.

II. ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6(2) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Ήταν ισχυρισμός της Αιτήτριας, ότι δε δύναται η ερμηνεία ή και η εφαρμογή του άρθρου 6(2) του Νόμου να έρχεται σε σύγκρουση με το άρθρο 26 του Συντάγματος που σχετίζεται με το δικαίωμα του συμβάλλεσθαι ελευθέρως. Δεδομένου ότι σε ενωσιακό επίπεδο δεν υφίσταται αντίστοιχη πρόνοια με αυτή του άρθρου 6(2) του Νόμου, η Αιτήτρια τόνισε ότι δε θα πρέπει η αναγκαιότητα διασφάλισης των κανόνων του ανταγωνισμού να οδηγεί σε αυθαίρετη επέμβαση στην ελευθερία του συμβάλλεσθαι, έχοντας ως αποτέλεσμα τη μεμονωμένη προστασία επιχειρήσεων. Παράλληλα, ήταν η θέση της Αιτήτριας ότι, οι επίδικοι όροι είχαν προταθεί εκ μέρους της προς εξυπηρέτηση των συμφερόντων και των δύο εμπλεκόμενων μερών, και σε καμία περίπτωση δεν αποσκοπούσαν στον περιορισμό δράσης της Καταγγέλλουσας.

Προς απάντηση του εν λόγω ισχυρισμού, η Επιτροπή υποστήριξε ότι το δικαίωμα της ελευθερίας του συμβάλλεσθαι δεν τυγχάνει απόλυτης προστασίας, και ως εκ τούτου το άρθρο 6(2) του Νόμου συνιστά ένα επιτρεπόμενο εκ του Συντάγματος περιορισμό.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο εν λόγω ισχυρισμός περί συνταγματικότητας του άρθρου 6(2) του Νόμου δεν είχε δικογραφηθεί στην αίτηση ακύρωσης της Αιτήτριας, τονίστηκε ότι δεν μπορούσε επί του παρόντος το εν λόγω θέμα να τύχει εξέτασης από το Δικαστήριο. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε από το Δικαστήριο: «*Μόνο λόγοι δημόσιας τάξης που άπτονται του θεμελίου της δικαιοδοσίας μπορεί να εγερθούν αυτεπάγγελα από το δικαστήριο και να αποτελέσουν λόγους ακύρωσης [...]. Όπως ορθά παρατηρεί το πρωτόδικο δικαστήριο, η αντισυνταγματικότητα νόμου συνιστά νομικό θέμα ιδιάζουσας σημασίας και σπουδαιότητας το οποίο πρέπει να προσδιορίζεται επακριβώς στα δικόγραφα*» (Βλέπετε σχετικά Δημοκρατία ν. Κουκκουρή (1993) 3 Α.Α.Δ. 598, σελ. 607 και Β. Νικολάου & Υιοί Λτδ ν. Δημοκρατίας (1998) 3 Α.Α.Δ. 862, σελ. 866).

III. ΑΥΘΑΙΡΕΤΟΙ ΟΡΟΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Η Αιτήτρια ισχυρίστηκε, ότι ακόμη και εάν οι επίδικοι όροι κριθούν ως καταχρηστικοί και αυθαίρετοι, η ίδια δεν έχει παραβιάσει τον Νόμο διότι οι εν λόγω όροι δεν είχαν γίνει αποδεκτοί από την καταγγέλλουσα εταιρεία. Ως εκ τούτου, ουδέποτε είχαν τύχει εφαρμογής ή και είχαν προκαλέσει την οποιαδήποτε ζημία στην τελευταία.

Σε σχέση με το ζήτημα αυτό, η Επιτροπή επεσήμανε ότι το γεγονός της μη εφαρμογής της συμφωνίας δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η Αιτήτρια δεν είχε ενεργήσει κατά παράβαση του Νόμου. Ειδικότερα, ήταν η θέση της Επιτροπής, ότι για τη στοιχειοθέτηση παράβασης αρκεί η απόδειξη ότι το ισχυρό μέρος, ήτοι η Αιτήτρια πρότεινε αλλαγές στη συνεργασία της με την καταγγέλλουσα εταιρεία, οι οποίες εάν δεν γινόντουσαν αποδεκτές από την τελευταία, αναπόφευκτα θα οδηγούσαν σε τερματισμό της μεταξύ τους συνεργασίας.

Σε σχέση με τα ανωτέρω, το Δικαστήριο επεσήμανε ότι βάσει των αρχών της νομολογίας, η εμπέδωση του ακυρωτικού ελέγχου που ασκείται από το Δικαστήριο σε τέτοιας φύσεως υποθέσεις είναι περιορισμένη, εφόσον τα επίδικα θέματα συνήθως έχουν κατά κανόνα εξειδικευμένο τεχνικό γνωσιολογικό υπόβαθρο. Ειδικότερα, το Δικαστήριο δεν επεμβαίνει σε μία διοικητική πράξη, εάν από τα ενώπιον του γεγονότα προκύπτει ότι αυτή ήταν εύλογα επιτρεπτή και δεν έχουν, ωστόσο με οποιοδήποτε τρόπο οι Αιτητές κατορθώσει να πείσουν για την ύπαρξη πλάνης περί τα πράγματα ή άλλως πως (Βλέπε σχετικά Προσφυγή Αρ. 2004/2012, Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου ν. Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού κ.α.).

Καταλήγοντας, το Δικαστήριο έκανε αποδεκτή τη θέση της Επιτροπής, επισημαίνοντας ότι το εύρημα περί παραβίασης του άρθρου 6(2) του Νόμου αποτελεί προϊόν δέουσας και πλήρους έρευνας. Σημείωσε σχετικά ότι αρκεί για σκοπούς στοιχειοθέτησης της παράβασης η απόδειξη ότι οι εν λόγω καταχρηστικοί όροι είχαν επιβληθεί από το ισχυρό στη συναλλαγή μέρος και ως εκ τούτου τυχόν απόρριψή τους θα οδηγούσε αναπόφευκτα σε τερματισμό της μεταξύ των μερών συνεργασίας.

IV. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΤΙΜΟ

Η Αιτήτρια ισχυρίστηκε ότι το εισόδημα που είχε παρουσιάσει η καταγγέλλουσα για σκοπούς υπολογισμού του προστίμου δεν ανταποκρινόταν στην πραγματικότητα και ότι η Επιτροπή όφειλε να εξετάσει την ακρίβεια των στοιχείων που είχαν τεθεί ενώπιον της. Παράλληλα, υποστήριξε ότι η Επιτροπή εσφαλμένα δεν έλαβε υπόψη της τα κριτήρια, ως αυτά έχουν τεθεί από την Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού της Ελλάδας για την επιμέτρηση του επιβληθέντος διοικητικού προστίμου. Ειδικότερα, ήταν η θέση της Αιτήτριας ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη της το γεγονός ότι δεν είχαν προκληθεί δυσμενείς οριζόντιες ή κάθετες επιδράσεις στον ανταγωνισμό ή και απέτυχε να δώσει την απαιτούμενη βαρύτητα στους μετριαστικούς παράγοντες που είχαν υποβληθεί από την πρώτη. Περαιτέρω, η Αιτήτρια ισχυρίστηκε, ότι η Επιτροπή προέβη σε νομικό σφάλμα, εφόσον καθόρισε το ύψος του διοικητικού προστίμου λαμβάνοντας υπόψη τον παγκόσμιο κύκλο εργασιών της πρώτης και όχι τον κύκλο εργασιών της εντός της Δημοκρατίας.

Εν αντιθέσει, η Επιτροπή τόνισε ότι η Αιτήτρια δεν έχει το δικαίωμα να επικαλείται το πλαστό των οικονομικών στοιχείων της καταγγέλλουσας εταιρείας, όταν δεν είχε σε κανένα στάδιο της διαδικασίας θίξει το εν λόγω ζήτημα. Επιπλέον, επεσήμανε ότι η Επιτροπή κατά την επιμέτρηση του διοικητικού προστίμου οφείλει να λάβει υπόψη της τους παράγοντες ως αυτοί καθορίζονται από το άρθρο 24 του Νόμου, εφόσον οι σχετικές αρχές, που έχουν προκύψει από νομολογία της Επιτροπής Ανταγωνισμού της Ελλάδας έχουν μόνο καθοδηγητική εφαρμογή. Παράλληλα, υποστηρίχθηκε ότι ο Νόμος δε διακρίνει τον παγκόσμιο από τον παγκύπριο κύκλο εργασιών και ως εκ τούτου είχε επιβληθεί στην Αιτήτρια πρόστιμο το οποίο και ανερχόταν μόλις στο 0,1% του συνολικού κύκλου εργασιών της.

Το Δικαστήριο συμφώνησε με τους προβαλλόμενους ισχυρισμούς της Επιτροπής, επισημαίνοντας ότι η Επιτροπή οφείλει κατά τη διαδικασία της επιμέτρησης του διοικητικού προστίμου να λάβει υπόψη της τα όσα ο Νόμος καθορίζει, τονίζοντας ότι οι σχετικές αρχές της Επιτροπής Ανταγωνισμού της Ελλάδος όσον αφορά τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου έχουν μόνο καθοδηγητικό χαρακτήρα. Περαιτέρω, το Δικαστήριο σημείωσε ότι εύλογα η Επιτροπή βασίστηκε στα οικονομικά στοιχεία που είχε παρουσιάσει η Καταγγέλλουσα, εφόσον ουδέποτε είχε προβληθεί η οποιαδήποτε ένσταση εκ μέρους της Αιτήτριας σε σχέση με την εγκυρότητα αυτών.

Σύμφωνα με καθιερωμένες αρχές της νομολογίας, το Δικαστήριο δεν έχει εξουσία να κρίνει την αυστηρότητα της επιβληθείσας ποινής (Βλέπε σχετικά Αντρέας Αζίνας ν. Κυπριακής Δημοκρατίας ΑΕ 1389, ημερομηνίας 20.07.99). Παρ' όλα αυτά, το Δικαστήριο στα πλαίσια της αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας έχει την εξουσία να εξετάσει το κατά πόσον η διοίκηση έχει λάβει υπόψη της και έχει συνεκτιμήσει, ως είχε καθήκον να πράξει, όλα τα σχετικά και ουσιώδη γεγονότα και στοιχεία της υπόθεσης, όπως είναι οι ελαφρυντικοί και επιβαρυντικοί παράγοντες. Ακολούθως, το Δικαστήριο τόνισε ότι η Επιτροπή απέτυχε να διερευνήσει σε βάθος ή ακόμη και να αποδώσει τη δέουσα βαρύτητα σε ουσιώδη γεγονότα αναφορικά με την επιμέτρηση του διοικητικού προστίμου. Όπως ειδικότερα επεσήμανε το Δικαστήριο, παρόλο που τα γεγονότα της υπόθεσης μπορεί να μη σχετίζονται με τη διαπίστωση παράβασης, είναι δυνατόν να διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην επιμέτρηση της ποινής.

Σε σχέση με τα πιο πάνω, το Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή ενεργώντας υπό καθεστώς πλάνης δε διέκρινε εάν το γεγονός της μη ύπαρξης ζημίας στην καταγγέλλουσα αποτελούσε επιβαρυντικό ή ελαφρυντικό παράγοντα. Επιπλέον, το Δικαστήριο σημείωσε ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να αποδώσει σημασία στην υπαίτια και αντιεπαγγελματική συμπεριφορά της ίδιας της Καταγγέλλουσας. Σχετικά το Δικαστήριο ανέφερε ότι το άρθρο 42(1) του Νόμου επιτάσσει τη μελέτη και ανάλυση όλων των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων και της υποκειμενικής στάσης και προθέσεων των εμπλεκομένων μερών. Καταλήγοντας, το Δικαστήριο επεσήμανε ότι η Επιτροπή εσφαλμένα δεν είχε λάβει υπόψη το γεγονός ότι η Αιτήτρια, εξ αρχής είχε άμεσα δείξει την προθυμία της να συνεργαστεί με την Επιτροπή, εφόσον βάσει του άρθρου 24 του Νόμου η πρόθεση συνεργασίας συνιστά ελαφρυντικό παράγοντα ως προς την επιμέτρηση του διοικητικού προστίμου.

Κατάληξη

Καταλήγοντας, το Δικαστήριο επικύρωσε την απόφαση της Επιτροπής περί διαπίστωσης παράβασης του άρθρου 6(2) του Νόμου εκ μέρους της Αιτήτριας, απορρίπτοντας τους προβαλλόμενους από την τελευταία λόγους ακυρώσεως. Παρ' όλα αυτά όμως, το Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή εσφαλμένα δεν είχε λάβει υπόψη της τα όσα γεγονότα περιγράφονται ανωτέρω σε σχέση με την επιμέτρηση του διοικητικού προστίμου, και ως εκ τούτου προχώρησε σε ακύρωση της απόφασης καθορισμού του εν λόγω διοικητικού προστίμου.